

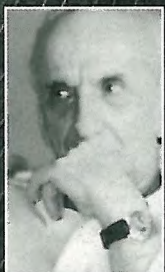

Μανδραγόρας

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤέΧΝΗ ΚΑΙ ΤΗ Ζωή | Τεύχος 40 | Έτος 10

ΦΙΛΟΛΑΟΣ

Από τη Λάρισα των παιδικών χρόνων στην κορύφωση της γλυπτικής του στη Γαλλία

Η ΛΙΣΤΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Οι Έλληνες αγνοούμενοι θύματα της χούντας του Βιντέλα στην Αργεντινή
Του Παύλου Νεράντζη

ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

ΤΑΣΟΣ ΓΑΛΑΤΗΣ
Ποιήματα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΡΑΝΤΑΡΗΣ

Παρουσίαση-Ανθολόγηση
Μαίρη Ι. Γιόση

ΑΝΕΣΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ-ΞΕΝΟΦΩΝ Α. ΚΟΚΟΛΗΣ

Οι δύο εκδοχές μιας κριτικής
Του Θανάση Ε. Μαρκόπουλου

Για την ποίηση του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΑΚΗ**
Του Γιώργου Αράγη

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Α. ΣΚΑΡΤΣΗΣ

Επιταλιώτης θαλασσινός
Του Μ.Γ. Μερακλή

Ο ΑΙΩΝΑΣ ΤΩΝ ΛΑΒΥΡΙΝΘΩΝ

Ο Στάθης Κουτσούνης και μαθητές
Λυκείου συζητούν με τη Ρέα Γαλανάκη

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

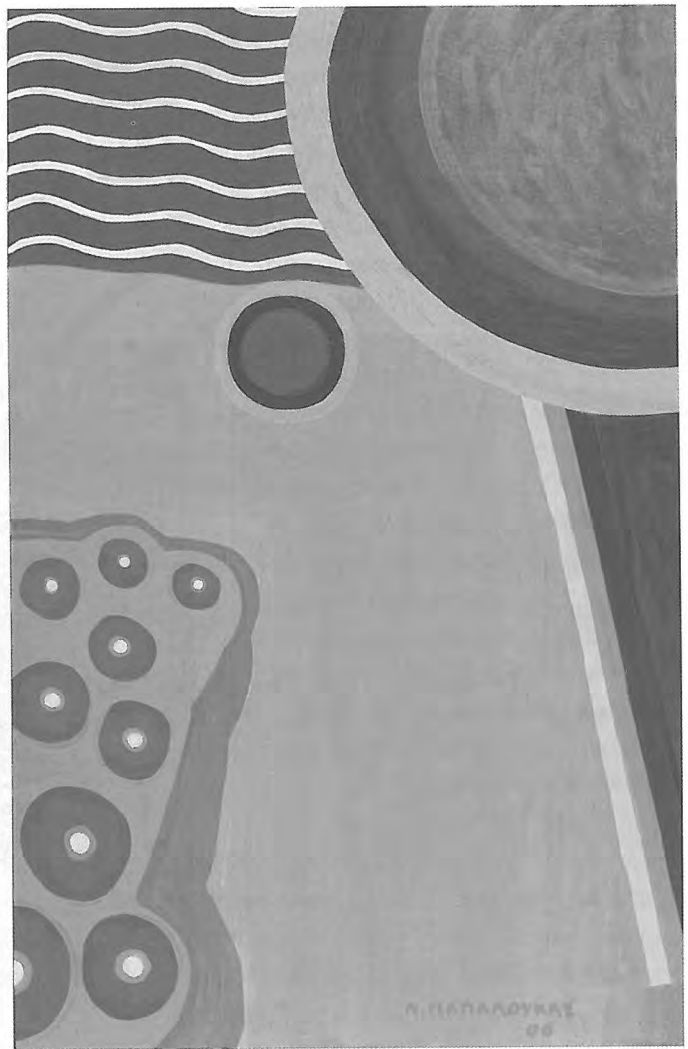
Πιερ ντε Ρονσάρ, Κρίστοφερ Μπάκεν, Οκσάνα Ζαμπούζκο, Γιαν Σκάτσελ, Μπαζίλιο Ροντρίγκεθ Καϊάδα, Μαξίμ Ζαμσέβ, Οκτάυ Ριφάτ, Πόουπ, Πάουντ, Φροστ, Σάντμπεργκ, Μπέλοκ, Κίλμερ, Στίβενσον, Μόρτον, Μπαρτριχάρι

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Τρεις κεντρικές μορφές της «Επιθεώρησης Τέχνης»

Κ. ΠΟΡΦΥΡΗΣ-
Δ. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ-
Μ. ΦΟΥΡΤΟΥΝΗΣ

Η εικαστική ουτοπία του **Νίκου Παπαλουκά**

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΚΑΛΛΙΝΟΣ

Ο καλλιτέχνης έχει αυτό το μοναδικό προνόμιο να φτιάχνει τον κόσμο όπως αυτός θέλει· *εμείς της τέχνης, κάποτε μ' ένταση του νου· κι' ίσως για λίγη ώρα, φτιάχνουμε ηδονή που σαν πραγματική φαντάζει, λέει σ' ένα από τα λιγότερο γνωστά ποιήματα του ο Μεγάλος Αλεξανδρινός. Ο Παπαλουκάς αυτό το μοναδικό προνόμιο ξέρει να το αξιοποιεί στο έπακρον. Η τέχνη του, τέχνη με ποιητική διάθεση, οικοδομεί ένα κόσμο μυστηριακό· μια εικαστική ουτοπία με ανθρωπολογικό περιεχόμενο. Στο επίκεντρο αυτού του ουτοπικού εικαστικού κόσμου, οι αδρές και λιτές ανθρώπινες μορφές απαλλαγμένες από τα ψυχοφθόρα και ψυχοκαταναγκαστικά σύνδρομα, κεκαθαρμένες από την μταιιοδοξία, την κενοδοξία και τον φόβο χαίρονται ιδεατές εκφάνσεις της ανθρώπινης ύπαρξης όπως είναι ο έρωτας, η φιλία· η αίσθηση τρυφερότητας και εμπιστοσύνης ανάμεσα στους ανθρώπους. Ενώ στις όψεις των εικαστικών χαρακτήρων είναι ευδιάκριτη μια αίσθηση πληρότητας και εσωτερικής ισορροπίας.*

Ο καλλιτέχνης, γνωρίζοντας καλά ότι εκείνο που ορίζουμε ως ανθρώπινη έκφραση εκδηλώνεται κυρίως από το ύφος των ματιών, με μαστοριά καταφέρνει να αποδώσει τα βαθιά και εκφραστικά βλέμματα των ανθρώπινων μορφών δίνοντας στο έργο του συναισθηματική ένταση και βάρος υπαρξιακό. Απλοποιώντας και υπερβαίνοντας τους

περιορισμούς της συμβατικής και λεπτομερειακής περιγραφής αναδεικνύει τα ενδόμυχα συναισθήματα των εικαστικών μορφών οι οποίες με εκφραστικές και ενίοτε αινιγματικές ματιές φαίνεται να έχουν σχεδόν συναίσθηση ότι ο επίγειος αυτός Κήπος της Εδέμ βιώνεται μόνον από τον καλλιτέχνη και τους εικαστικούς του χαρακτήρες.

Στον φανταστικό αυτόν Κήπο τα άλογα όντα αρχίζουν να αποκτούν συναισθήματα, τα πράγματα ψυχισμό, συμμετέχοντας έτσι ενεργά στις ψυχικές και συναισθηματικές μεταπτώσεις των εικαστικών χαρακτήρων. Ο Παπαλουκάς ως τοπιογράφος, υπερβαίνει την πιστή απεικόνιση του τοπίου και επεμβαίνει στην κοινωνική πραγματικότητα μεταλλάσσοντας τις πολύβουες, πολυπληθείς και απρόσωπες πολιτείες σε αισθητικά άρτιες όπου επιστρέφουν τα πουλιά, φυτρώνουν δέντρα, τα παιδιά παίζουν αμέριμνα σε δεντρόφυτα πάρκα. Μικρά ποτάμια, λίμνες και προκυμαίες συμπληρώνουν την γραφικότητα και αισθαντικότητα του τοπίου.

Στην εικαστική, αυτή πολιτεία, κυριαρχούν τα θερμά και βαθιά χρώματα που σε συνδυασμό με το άπλετο μεσογειακό φως δημιουργούν μια αίσθηση ψυχικής ευφορίας και συμβάλλουν στην ευδαιμονία που επικρατεί ανάμεσα στους ανθρώπους και τα όντα της φύσης. Το φυσικό φως του φεγγαριού, των αστεριών και του ήλιου είναι ικανά να φωτίσουν την εικαστική πολιτεία του καλλιτέχνη χωρίς την παρεμβο-

λή τεχνικών μορφών φωτός. Η ποιότητα του φωτός αναδεικνύει την ποιητική δύναμη και το λυρισμό του τοπίου, ενώ παράλληλα κατακλύζει με μια συναισθηματική αύρα τις ανθρώπινες μορφές, κυρίως σε στιγμές συναισθηματικής έντασης και έκστασης. Στον πίνακα που τιτλοφορείται «ερωτικό», η μαγική σύνθεση του ερεβώδους φωτός των αστεριών με τα βαθιά και αισθαντικά χρώματα, εκμαγικοποιούν το φόντο και αφήνουν να εκδηλωθεί στην ατμόσφαιρα ένας ερωτισμός μυστηριακής ποιότητας εν συγχορδία μ' αυτόν των ανθρωπίνων σωμάτων. Τα όρια του φωτός, του χρώματος και των μορφών φαίνεται να ενοποιούνται σε μια αρμονική σύνθεση που δύσκολα μπορείς να τα ορίσεις αυτόνομα, παρόλο που οι ανθρώπινες μορφές και τα σχήματα διατηρούν τη σαφήνεια και τη διαύγεια τους.

Ο καλλιτέχνης οικοδομεί την πολιτεία του με κανονιστικό μέτρο την αισθητική αρμονία των χρωμάτων και την συμμετρία των σχημάτων, έτσι εντάσσει τα τροχοφόρα και μηχανοκίνητα οχήματα στην εικαστική του πολιτεία όχι όπως αυτά φαίνονται στην πραγματικότητα αλλά όπως αυτά λειτουργούν αισθητικά στο χώρο και στο εικαστικό περιβάλλον. Η ανορθόδοξη λειτουργία του βάθους και της προοπτικής υπονομεύουν τη δυαδική αντίθεση του αντικειμενικού κόσμου των πραγμάτων και του συναισθηματικού κόσμου των ανθρώπων. Τα μηχανοκίνητα οχήματα όχι μόνον είναι φιλικά προς το φυσικό περιβάλλον αλλά αποτελούν αναπόσπαστο και οργανικό του μέρος, τουλάχιστον αισθητικά. Τα μικρά και έγχρωμα αυτοκίνητα κινούνται αργά, σχεδόν νωχελικά εν πλήρη αρμονία με τους ρυθμούς και την μακαριότητα της εικαστικής τούτης πολιτείας.

Ήδη, από την προηγούμενη του δουλειά, ο καλλιτέχνης βρίσκεται σε πορεία αναζήτησης καινούριων εκφραστικών οδών και καινούριων αισθητικών υλικών τα οποία οικειοποιείται εν μέρει από ένα διάλογο που εγκαινιάζει με άλλες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης και κυρίως με την συγγενικότερη μορφή τέχνης της ζωγραφικής, όπως έλεγε Οράτιος, την ποιητική τέχνη. Ο διάλογος με την σοφία ποιητών όπως ο Καβάφης, ο R.M. Rilke, ο Όμηρος, ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης κ.ά., δίνει την δυνατότητα στον καλλιτέχνη να υπερβεί την ειδικότητα του τοπίου και να αναμετρηθεί με την τραγικότητα της ιστορίας και της ανθρώπινης ύπαρξης. Η ποίηση ως έλλογος τέχνη, υποβάλλει το αναγκαίο στοχαστικό υπόβαθρο για την καλλιτεχνική δημιουργία. Το έργο «...αν ο λαός μας, δεν μπορεί ν' αντλήσει απ' τα δεινά του/ τότε, του δόθηκε άδικα μια τέτοια τραγωδία», ένα τρίπτυχο εμπνευσμένο από ένα ποιητικό δράμα του Κυριάκου Χαραλαμπίδη και το έργο «...ήδη θα το κατάλαβες, οι ιθάκες τι σημαίνουν», από την *Ιθάκη* του Καβάφη είναι γόνιμα στοιχεία αυτού του διαλόγου.

Τέλος, σε μια σειρά από άλλα έργα, η καλλιτεχνική αναζήτηση φτάνει στα όρια της ρήξης. Εντούτοις, η ρήξη είναι ενδελέχεια μιας αναζήτησης που χαρακτηρίζεται από μια έκδηλη ή λανθάνουσα συνέπεια με το σύνολο της εικαστικής γραφής του καλλιτέχνη. Λανθάνουσα συνέπεια, διότι παρόλο που έργα όπως ο «γεωμετρικός υπαινιγμός» είναι έργα πειραματισμού και αναζήτησης, το ύφος της εικαστικής γραφής δηλοί ξεκάθαρα ότι τα έργα τούτα εποίησεν συγκεκριμένος καλλιτέχνης, ο Παπαλουκάς. Γιατί ακριβώς, η εικαστική γραφή του έχει χαρακτήρα και ύφος ξεχωριστό· έχει υπόσταση και ταυτότητα καλλιτεχνική μέρος και συνέπεια της οντότητας του δημιουργού που την εκκολάπτει. Η εκζήτηση, η υπερβολή, ο βαρύγδουπος και φτηνός εντυπωσιασμός που πλασάρεται ως καλλιτεχνικός αβανγκαρντισμός, συμπτώματα που κυριαρχούν στα σύγχρονα καλλιτεχνικά δρώμενα είναι στοιχεία που δεν συγκινούν και ούτε πλήττουν ποσώς την εικαστική γραφή και το έργο του καλλιτέχνη. ●

